

ALFÖLD.

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztési iroda: főtér, Szabó-féle ház 2-ik emelet, hova e lap szellemi részét illető közlemények intézen- dők. Bérmentellen levelek csak ismert kezektől fo- gadtnak el.	Előfizetési feltételek: Vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva: Egész évre 15 frt — kr. Félévre 7 „ 50 „ Negyedévre 3 „ 75 „	Hirdetmények díja: 5 hasábos petit-sor egyszeri hirdetésnél 6, és minden következőnél 3 ujkr szá- mított. Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatásánál kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. Bélyegdíj külön 20 ujkr. Magánvita 3 hasábos petit-sor 15 ujkr.	Kiadói hivatal: Bettelheim testvérek könyvkereskedésében (főtér), hova e lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénz, kiadásakörülpanaszok, hirdetések, bérmentesen intézendők.
---	---	--	--

Pest, január 20. kán.

(K. G.) Nem mindig olyan fekete az ördög, a mi-
lyenre festik.

A francia clerikális lapok tulságos bizalma Drouyn de Lhuishoz s a római curia öröme, midőn a külügyi tárczát megkapta, az egész világgal elhitette, hogy bizony reactionariussabb s az ultramontanismushoz szitóbb embert lámpával sem lehetne találni széles Franciaországban; a sárga könyv, melynek lapjaiból pedig a resservátákat nem látjuk és nem olvassuk, azt bizonyítja, hogy bizony nem selyembárony kacsóval csírogatja Drouyn ur a római kormányzatot, s ha a pápával szemben soha meg nem feledkezik is az illő tiszteletéről, sem a világi hatalmat illetőleg nem beszél dogmáról, sem az elvesztett tartományok visszakapcsolását nem helyzi valami közel és biztos kilátásba.

Egy Latour d'Auvergne Rómába utazása előtt Lallemand grófhoz intézett sürgönyben, miután a pápai kormány folytonos halogatásait megrovólag említette, világosan kimondja, hogy, noha Franciaország nem bocsátja áruba szolgálatait, melyeket a pápa megvédése körül hoz (a francia külügyér más helyt ezen szolgálatakat áldozatnak nevezi) végre még is belefáradhatna, hogy ama remények, melyeket ő maga költött, a végtelenségig halogattassanak. „Rómának meghosszabbított elfoglalása ellen komolyan, sőt joggal szólnak oly elvek és érdekek alapján, melyek a miénk.”

Az elvesztett tartományok visszaszerzésére nézve világosan kijelenti, hogy a francia császár azt erőszakkal végrehajtani nem engedné.

A sürgöny vége felé ez a passzus is előfordul: „Vajjon a világi hatalom állandósítása csakugyan lelkiismereti kérdés-e, s vajjon a világi hatalom érdekei, melyek, mint ilyenek, minden földi változatnak alávetvél, földi észnél egyébbel kormányozhatók-e.

Mindezeket nem Thouvenel mondja, kit a clerikális lapok per pápafaló tractáltak, hanem Drouyn de Lhuys, kiről ugyan a papi organumok éppen az ellenkezőt hirdették.

Röviden, az új francia külügyér azt hiszi, hogy Franciaország elfárad, ha a pápai kormány nem enged; az eszmemenet egybefüggésben lévén a védelemmel, a fáradtság nem vonatkozhatik másra, mint éppen a védelemre; úgy vélekedik, hogy a világi hatalom nem a lelkiismeret kérdése s hogy azon elvek, melyeknek alapján a francia közvélemény a római foglalás megszüntét követeli, a kormányéi is, végre, hogy az elvesztett tartományok vissza nem kapcsolhatók.

Hogy Napoleon herceg nem utazik, tudjuk; hogy beszélni fog a senatusban, szintén értésünkre esett; most arról tudósítanak, hogy Olaszország javára s egysege érdekében szoland a császár megengedése sével.

Olaszország barátai ezt engedménynek tekintik a császár részéről, még pedig olyannak, mely javára válik ügyöknek; a clerikális körök ellenben kimondhatlanul bosszankodnak e fölött; az is zokon esett nekik, hogy a császár csak ugy elsurant 12-ki trónbeszédeben a római kérdés mellett, a megígért, de még meg nem adott s ha megadatnak is, nem politikai reformokat nem is emlegette; az is nagyon fáj ezen figyelmeket mindenre terjesztő érzékeny kebleknek, hogy az Olaszországgal rokonszenvező Persigny gróftól még el nem vehették a belügyi tárczát. A választások küszöbön állnak s ezeket a belügyér vezeti; befolyása sok ellenségét hozhatná a parlamentbe a világi hatalomnak.

Nézzünk kissé a dolog fenekére.
A francia közvélemény vagy barátja a pápai világi hatalomnak vagy nem, az s ennek konstatozása értelmében vagy kívánja a francia csapatoknak Rómában maradását vagy nem kívánja.

Abban, hogy a pápa, a francziák kivonulása perczében, ha más valami hatalom zsoldosai nem foglalják el helyöket, világi hatalom lenni megszűnt, ma már senki senki sem kételkedik.

Folytassuk:

A francia császár vagy hallgat a közvéleményre vagy nem.

Az olaszpártiak öröme Napoleon herceg szólási szabadsága fölött s a clerikálisok szomorúsága oda látszanak mutatni, hogy III. Napoleon csakugyan hajt valamit a közvéleményre. Ezt egyébiránt ujabban már több fontos kérdésnél tapasztaltuk.

Ha igen, miben, mint többször állítottuk, nem kételkedünk, minden esetre fontos, hogy a hercegnek megengedte, miszerint ezen közvéleményt Olaszország előnyére igazassa.

Ha nem, a clerikálisok nem kockáztatnának oly rendkívüli erőködeket, hogy Persigny helyéből elmozdítsák.

Mi látszik ezekből következni?

Az, hogy a császár belátta tévedését, midőn a ró-

mai kuria hajlandóságának hitt a kiegyenlítést illetőleg, vagy mi még valószínűbb, a császár ezt soha sem hitte, de most elérkezettnek véli a perozet, melyben ezt ki is mondja s a római tagadó politikának védelme megtagadásával feleljen.

Még egy jelenség van, mely erre látszik, bár csak közvetve mutatni. A „Fils de Giboyer“ című szindarab tagadhatlan pelengérré állítása a clerikális reakciónak, mely hirlapiró zsoldosokat fogad a közvélemény megmételvezésére. A császár nejjével együtt nemcsak megnézte a darab előadását, de a szerzőnek szerencsét is kívánt hozzá, sőt mi több, a tartományi főnököknek meghagyta, hogy a mű előadását többé ne akadályozzák.

Ugy látszik, siralmas napok következnek a clerikálisokra.

A porosz képviselőház föllagyva eddigi védelmi állásával, támadásra készül.

Néhány nap óta a fölött foly a vita, fölírat intéstessék-e a királyhoz, melyben az országnak alkotmányos szempontból siralmas állapotát vázolják, vagy határozatot hozzanak.

Eddig ugy látszik a fölíratban állapodtak meg.

Legközelebb a ministeriumnak vád alá helyezésétől fognak tanácskozni.

Ujabb parlagi levél.

© Tisztelt szerkesztő ur! Sokáig pihenttem tollamat, de hisz meg is mondtam, hogy én nem szoktam sokat írni, pedig régi szokásomból teljesen ki nem akarok vetkezni, kívált, midőn nem győznek meg arról, hogy az új szokás nem jobb; mert a jobbat már aztán partolom és el is fogadom. Hanem most az egyszer a „magas politikába“ vágok bele.

Hogy „rendkívüli“ időket élünk, azt senki el nem vitathatja tőlünk. Egyebet nem említve, az „államtanra“ vonatkozólag annyi új eszmével találkozunk ma, hogy e tudományt önálló fejezetekkel gazdagíthatjuk. Milyen szép például a „verwirkolás theoriája“, mely azonban már ködbe látszik oszolni. A mi az utóbbi napokban nekem különösen föltűnt, az a „jogfolytonosságnak“ némelyek által adott sajátzerű magyarázata. Vannak ugyan — ki ne vette volna észre? — olyan lapok, melyek azt mondják, hogy ők igenis a jogfolytonosságot vallják, azonban ezt úgy magyarázzák, hogy a jogfolytonosságra nézve nem föltétlenül szükséges, hogy az elnyert és törvényesen még meg nem változtatott jogok valósággal életbeléptetessenek; elég azokat „jogilag“ elismerni s ez alatt a kívánt változtatást, módosítást, megszüntetést stb. törvényesen keresztülvinni.

Nem tudom más mit mond hozzá, de nekem a theoria igen különösnek tetszik, mert evvel utóvégre akármiféle törvényt ki lehetne forgatni sarkából. Azt mondják ugyan, hogy a szükség vezet bennünket igen sok fölfedezéshez; mivel pedig legutóbbi hozott törvényeink között szerintök sok olyan törvény van, mely nem jó, tehát hogy a jogfolytonosság is megmaradjon, ama rossz (??) törvények se háborgassanak bennünket, — azt a theoriát kellett föltalálni. Én parlágiságomban csak azt az egy kérdést merném kockáztatni, hogy hát igazán rosszak azok a vonatkozott törvények? En erről még nem tudtam meggyőződni!

Nagyon sajnálom, mikor a magyar ember ily sophismákra adja magát, mivel más szokott szakavatottabban foglalkozni. Szinte örül a lelkem, mikor mint ujabb időben is a magyar lapok — radikális, határozati, fölírti, kormánypárti, hivatalos, nemhivatalos — mind egyformán neki esnek egy bécsi collega számunkra készített logikájának, s avval ugy istenesen elbánnak. Ezt kellene nekünk valamennyünknek tenni, akkor talán hamarabb mennénk előbbre, t. i. ha mi minden kérdésben nagyban és kicsinyben egyetérténénk legalább

mindaddig, míg benne nem vagyunk az alkotmány teljes élvezetében.

De elég! szívémen feküdt e jogfolytonossági theoria, ki kellett magamat beszélnem. Most isten áldja meg szerkesztő urat, meg a hazát, viszonzlátásig!

A varsói ujnczozás.

☞ Áldozunk egy pár külön sort a sors-tól sokat látogatott lengyel nemzet jelenlegi helyzetének. Ujnczozás van ott, a legborzasztóbb, mitől a lengyel irtózni szokott. Az idej ujnczozási rendelet Lengyelországot szörnyű alternatívába helyezé: vagy elvesztik a hazai fiatalság virágát, a legközelebbi nemzedék tudományosságának, iparának, kereskedelmének hivatott napszámosait, vagy ezt megakadályozandók, kétségbeesési küzdelmet kísértenek meg. Tegnap közöltük már, hogy az ujnczozás megkezdett, ellenállás nélkül; tehát a lengyelek a megadási politikát választák s nézetünk szerint helyesen, mert ha ellenállanak, nagy viszárlás mellett mégis kényszerítve lettek volna a fiatalságot átadni. De hogy Oroszország a sok reform hir daczára Lengyelországban semmi rokonszenvet még nem nyert, eléggé tanúsítja ezen ujnczozási rendszabály. Más polgárisult államban a katonaköteleseket a hatóság elé idézik s kényszer-rendszabályt legfőlebb azok ellen használnak, kik megjelenni vonakodnak. Nem így Lengyelországban.

Annyit se bizik Oroszország Lengyelországban, hogy csak még is kísértette volna az ujnczozást békés uton eszközölni. Az összeírási ivatek elkészítették, összeírták t. i. azokat, kik a rendelet szerinti sorozás alá esnek. F. hó 15-én aztán az összeírtakat elkezdtek csellel, erőszakkal az utcákon összefogdosni, a házat, mint ostrom idejében körülvették, s majdnem szuronyszegezve a házakba törtek, nem is nappal, hanem éjjel, az illetőket kiragadták az ágyakból, szüleik karjaiból, s mint gonosztevőket nehéz záru börtönökbe hurcolák. Ugy látszik, hogy ezen ujnczozásnak politikai indoka is van, mert nem csak az ifjakat, hanem oly férfiakat is visznek el, kik nem esnek a sorozás alá, de, mert büntetőtörvényileg nem árt hatnak nekik, így akarják őket — gyanus érintet miatt — ártalmatlanokká tenni.

Közöltük már azt is, hogy az ifjak közül sokan barátjaikhoz s rokonaikhoz menekültek. Ezek helyett elragadták a családapákat s noha valószínű, hogy ezeket ismét elbocsátják, mégis képzelhetni a hangulatot, mely jelenleg Varsóban s általán egész Lengyelországban uralkodik. — E néhány sorral jelezni akartuk a lengyelországi helyzetet hogy a részletekben könnyebben tájékozhatassuk magunkat.

A londoni kiállításnak mutakozó következesei.

Nagyon érdekes volna tudni mind azon következekeket, melyek a londoni kiállítás által hazánkban máig okoztattak. Igen lekötőlevezve érezném magamat, ha ez érdemben természetünk és kereskedőink a nyert és nyerendő megrendeléseket közölni sziveskednének. Másod harmad kézből több rendbeli megrendelésről hallottam már; miután azonban ezek csak magán hírek, nyilvános tudomást rólok nem vehettem. Borainkat illetőleg ezuttal tökéletesen biztos forrásból két nevezetes eseményről értesíthetem az olvasót. Ez eseményeknek egyike az, hogy a veszprémi püspök ur ő excellentiája jeles somlai borának akójáért, nyolcz font sterlinget kapott aranyban. A másik eseményt pedig jelzi egy, a mai napon (jan. 17.) hozzám érkezett levélnek tartalma Dióssy Márton, Londonban lakó hazánkfiától. E levélnek kivonata a következő.

„Vettem m. hó 22 ről és f. hó 7-éről szóló beces leveleit. Fő tartalmukra válaszul, őszinte örömmel jelentem, miszerint a forrón óhajtott cél-

hoz nagy lépésekkel közeledünk. Gróf Zelenzky borküldeménye nagy epochát jelent borkereskedésünk történetében, jobban mondva, genesisében. Ezen küldemény jelentékeny mennyisége és kitűnő minősége, de maga a férfi bátorsága, ki bizonytalanra, ily tetemes vagyont kockáztat, magára erőszakolta az angolok figyelmét. Még azok is, kik szavainkra csak fél füllel és Tamaskodva hallgattak, érdeket tanúsítanak most. „There must be something in the matter” — gondolja az angol s ő nagyra becsüli a bátorságot, legyen az a kereskedelem vagy a csata mezején. V... urat kihez a küldemény czimeze volt, jó előre összeköttetésbe hoztam Sellers urral; és ez utóbbi, a szállító derék gróffal együtt, érelyesen eljár most ezen ügyben. Ma reggel (január 13.), midőn Sellers urat utoljára láttam, majdnem bizonyosnak mondotta: egy hatalmas társaság legközelebbi létrejöttét. „Örülhetnek önök odabaza, ha e jó hír valósul. De örömmük nem lehet üstintébb a magaménál! Minden hosszú levelezéseknek, a mennyiség és minőség s a fizetési mód feletti értekezleteknek vége lesz! Szükségletünket itt helyben fogjuk ellátni; és ez reánk, itteni borkereskedőkre nézve fontos dolog. Éber figyelemmel kísérem ezen ügy menetét és tudósításaimmal nem fog késni.”

Eddig a levél. Adja Isten, hogy a jól indulni látzó borsügyi fejlődés mielőbb magára vehesse természetes, nagyszerű mértékeit. A vállalkozó derék gróf Zelenzkynek pedig, ha vállalat, a mint jelezve van, sikerül, a haza lesz köszönettel adós! (G. L.)

A magyarországi erdők fenntartása. *)

Igen tisztelt igazg. választmány! Egyesületünk a közelebb lefolyt években egész buzgalommal karolta fel az erdészetet, mely mint gazdaságunk egyik legfontosabb ága, országunk legbecesebb nemzeti kincse, elhanyagoltságában méltán megérdemli, sőt hangosan követeli a gazdasági egyesületek közreható munkásságát, közbenjárását, sőt amennyiben az ezek hatóságát tulhatalmá, — addig is, míg a törvényhozás felkarolhatja ezen országos ügyet, s szabályozó törvénnyel rendelkezhetik ez érdekekben, — a kormánynak a közigazgatás utján intézkedését.

A nm. m. kir. helytartó-tanácsnak a lefolyt rövid két év alatt erdészetünk érdekében, egyesületünk elismerésével s köszönetteljes méltánylásával fogadott intézkedései gazdaságunk s az erdészet érdekeinek hazafiúi buzgalommal felkarolását fényesen tanúsítják.

Ez buzdított engemet ezen előterjesztésre, melynek célja: tovább-haladás, — egyesületünk általi feltérjesztése oly országos kívánatoknak a magyar királyi helytartótanácsához, melyeknek illő, hogy mi legyünk tolmácsai.

Honunkban az erdők fenntartását országos érdeknek tekintették törvényhozó eleink. Bi. onyítja ezt az 1791. ki 57. dik és 1807. ki 21. dik törvény.

Ujabb korban a futó homoknak faültetések általi megkötése sürgető szükségnek ismertetett, nem csak azért, hogy ez által a használható jó föld a homok általi elborítástól megóvassék, de azért is, hogy a sok haszonvehetlen homoktereken erdők neveltetvén, idő múlva ezek értékesekké, jövedelmezőkké váljanak. Az országgyűlés elé felterjesztett javaslat azonban nem lőn törvényt.

A faültetés, főleg alföldön, nem csak klimatikus szempontból kívánatos, de a folyók szabályozásával, az állóvizek lecsapolása s kiszáritásával előrelátható, az alföldi gazdaságot már is sújtó gyakori szárazság növekedése, ennek mérséklése tekintetéből a halaszthatatlan teendők közé soroztatott.

Az utóbbi években a magyarországi erdészet érdekében már is történt több lépés, melyek azt tanúsítják, miként sokan érzik már nálunk is az erdészeti tudomány s a magyar erdészek hiányát.

Egyesületünk pályát nyitott, s jutalom díjakat tűzött ki erdészeti szakmunkákra.

A nm. m. kir. helytartótanács, felismerve az e részbeni országos szükséglet, addig is, míg erdészeket képző tan-intézetek állíttatnának fel, álladalmi erdészvizsgákat rendezett, egyesületünket részvétre s közreműködésre szólítván fel. Egyesületünk egész készséggel igyekezett e kormányi felhívásnak s ideiglenes intézkedésnek megfelelni.

Van honunkban erdészek egyesülete is, mely évenként gyűléseket tart az ország különböző vidékein.

Múlt évben magyar erdészeti lap is keletkezett, mely azonban ugylátszik, a magyar gazdaközönség részvétét nem volt képes eddigelé megnyerni.

Végre meg kell még említenem az osztrák erdőtörvényt, mely néhány év előtt országunkban is kihirdetett s foganatba vétetni szándékolatott, de nagy rész papíron maradt.

Rövid kivonatban elősorolám mindazt, a mi erdészetünk érdekében törvényhozásilag, közigazgatási és egyesületi uton történt.

A magyarországi erdők s faültetésekről keveset tudunk. Ezekről statisztikai adatokra volna szükségünk, melyek beszerzése, összegyűjtése nem kis feladat! Legtöbb adatokat a nm. m. k. helytartótanácsnak volna módjában beszerezni. Az erdők terménnyisége, a cadastralis felmérések s bemonásokból, a bevégzett urbéri rendbeszedési és tagosítási perekből volna a legbiztosabbán kitudható; de ezekből csak a felmért s kiosztott erdők terménnyisége, osztályozása levén kitudható, ezek jelen állapotára s kezelésére nem nyújtanak tudomást, főleg azért nem, mivel azóta ezen erdők sok rész elpusztult és kiirtatott s mint szántó föld, vagy mint kaszáló és legelő használtatik. Országos egyesületünknek is módjában volna némi adatokat erdeink s faültetéseinkről beszerezni. Ezeknek összegyűjtésére s beküldésére a megyei s vidéki gazdasági egyesületek volnának fölhívandók. Ezeknek készségétől s honfiúi munkásságától várandó a kívánt eredmény. Célzszerűnek vélem továbbá az erdészgazdák egyesületét is megkeresni: közölné az orsz. gazdasági egyesülettel az ország különböző vidékein tartott gyűlései alkalmával szerzett tapasztalatainak eredményét, mely közlés erdészetünk jelen állapotára nagyrészt, az erdész egyesület által meglátogatott vidékekről legalább, érdekes világot derítene s használhatókat szolgáltatna.

Az erdők fenntartására hozott, fennidezett törvényeink ki nem elégítők többé; ámbár a ki a mult 1848. dik előtti korból az erdők fenntartására irányzott törvényes eljárással, s ennek eredményével csak némi részben is ismeretes, bizonyosságot tehet róla, miként az országban sok erdők fenntartását az 1807—21. diki törvényeknek köszönheti.

Ismerek több erdőt, melyek, hogy a végpusztulástól megóvattak, s mai napig fenntartattak, idézett törvény nyomán, törvényhatóságilag, vagy bíróság kiondott s fenntartott sequestrumnak köszönhetni. Közirtókosságekban ez volt egyedül sikeres módja a közös erdők fenntartásának, sőt magán-birtokosok is egyedül ez uton voltak képesek oly erdőtereket a végelpusztulástól megmenteni, melyekre a közös legeltetés átka nehezedett.

1848. ik év óta ezen törvényhatósági s bírói zárok mindinkább gyérültek vagy nem igen alkalmaztattak többé, s ezért az erdőpusztítás minden gondolkozó nemzetgazda előtt aggályos mérvben növekedett; — egyrészt a korlátlanul szabad használat téves fogalma, másrészt a növekedő szükség készletére a magán és közös erdők birtokosait, hogy a közösség örve alatt is pusztítsák erdejüket. Több helyen az arányosítás behozatala alkalmával a földosztály könnyebb eszközölhetése tekintetéből a közös erdő fennálló fái levágattak s elosztattak; az így elosztott s elpusztított erdőtér, ha földmivelésre alkalmasnak mutatkozott, kiirtatott s eke alá került, vagy legelőül használtatott. Eppen az ezen legeltetéshez ragaszkodásban fekszik erdeink nagyrészből elpusztulásának legfőbb oka. Ez uton lett sok helyi jó erdőből kopár, vízmosásoktól szaggatott, csepőtés, nyomorult legelő, az alatt fekvő termékenyebb völgy, sőt a távolabb folyók melletti lapály tetemes kárával.

Az ország homokos vidékein az utolsó 30—40 év alatt sok erdő kiirtatott, s eke alá kerülvén, nagyrészen terméketlen sivataggá vált, mert a csupán erdőnek való talajból a csekély televény néhány év alatt kifogyván s trágyázással nem pótolatván, a kapás növények gyakori természetével pedig még inkább lazítottván, mindinkább haszonvehetlenné silányult; — és ha e kiélt térek az ekétől megkiméltetnének is, nem lehet azokból egyéb sivar juhlegelő, mert erdőül telepítésük költségei s a reájuk súlyosodó adó mellett föltulhaladván a birtokos erejét, csak kivételes esetekben várható ezek új erdőkkel átalakítása.

Végre meg kell említenem, sőt ki kell emelnem a községi és urbéri erdőket. Ezek igénylik sürgetően addig is, míg a törvényhozás erdőtörvénnyel rendelkezék, ezen erdők fenntartása s használata felett, a kormány közigazgatási utoni halaszthatatlan intézkedését.

A régebbi korból sok község bir erdővel, melyek egyes, kivételes esetekben jól kezeltetvén, fenntartattak, de sok községi erdő végkép elpusztult, mert közigazgatási felügyelet hiányában rend nélkül vagatván, folytonosan legeltetett. (Folyt. köv.)

Lónyai Menyhért.

A Pesten megjelenő „Concordia“ politikai és irodalmi román lap szerkesztéséről kővárvidéki főkapitány Papp Zsigmond lemondván, azt Román Sándor a román nyelv és irodalom tanára a pesti egyetemnél, vette át. Ez alkalommal Papp Zsigmond ő nagysága elmondja a „Concordia“ keletkezésének történetét, melyből némi adatokat mi is érdemesnek tartunk közölni. Papp Zsigmond ő nagysága az októberi diploma megjeleneése után jött azon gondolatra, hogy a román nemzeti élete tette mezejére kell szállnia, erre pedig legalkalmasabbnak találta a napi sajtót. E miatt egy politikai lap engedélyezésére folyamodott, de előre gondoskodnia kellett a cautióról is. „Fölszólítottam ez időszakban mindenkit, sőt még nyereiménre kilátó actiókat is nyitottam, de ekkor még nem találkozott senki a románok közül, kik a cautio letehetését elősegítették volna. Megyalom őszintén, miszerint Aradmegyében, hol ez idő szerint mint árva bízottmányi jogtutor s több előkelő család jogügyi meghatalmazottja, nagyobb szerű megelőzött s bekövetkezett küzdelmek közepette laktam, — sokkal nagyobb pártfogásra találtam megindítani kívánt vállalatomnál is azoknál, kik magyarok, nem pedig románok voltak.”

Ezt a románok szegénységének tulajdonítja. Megkísértette több felhívás folytán vagyonos románoknál is a cautio letevése iránt lépéseket tenni, de hasztalan volt minden kísérlete, mert a hideg önző, és sokszor megkamatokra számító rideg kebel előtt nincs bece a nemzetiségi vállalatoknak. Ily körülmények között ő maga tette le nagybátyja, Buttyán Benjamin közbenjöttével a cautiót. E közben kinevezetett Kővár vidéke főkapitányává. Eddig e méltóság mellett a szerkesztést is vezette. Előadja, hogy szellemileg mire törekedett a „Concordia“, majd a lap anyagi oldalára térvén át, a következő szavakkal fejezi be cikkét:

Midőn a lap szellemi oldalát illetőleg ily örvedetes tudósítást közölhetünk, szükségesnek tartom — mond ciklikiró — tiszt. olvasóinkkal tudatni azt, miszerint eddigelé 300 ft deficitet kell számítanom annak budgetébe; e hiányt egyedül magam erejére támaszkodva, sajátomból pótoltam, s azon öntudat érzetében, hogy idővel bőven fog kamatozni, önfeláldozással hoztam ezen áldozatot a közös haza, s a román nemzet oltárára. El kellene itt sorolnom azok névjegyzékeit is, kik a románok részéről vezetőknek szeretnék magukat

feltolni, kik e nemzet nevében, felsőbb és legfelsőbb helyeken sokszor kérelmeztek, s gyakran zörgettek, oly végből, hogy a román nemzet új vívmányok birtokába juthasson, és még nem volt szerencsénk közülök némelyeket előfizetünk lajstromába beigtatva tisztelhetni de elhallgatom most azokat névszerint megnevezni; mert hiszem, hogy ezental nemcsak szóval, hanem tettel is hozzá fognak járulni. oly vállalat megszilárdításához, mely impulsust adott, és adni fog arra, hogy a román nemzet virágzó s boldog legyen.

Ezek előrebocsátásával — mond ciklikiró — miután nehéz kormányzói állásom meg nem engedheti, hogy e lap szerkesztését továbbra is folytassam — annak azontuli szerkesztőségéről ezennel ünnepélyesen lemondok, s jövőre nézve, egyedül a tulajdoni jogot tartom fenn magamnak. Nyugodtan teszem azonban ezen lemondást, mert oly ügyes emberre bízom annak jövőjét, ki eddig is e lap főmunkatársa, s úgy szólva, vezetője volt.

E férfi — úgy mond — Román Sándor, a román nyelv és litteratura ujonnan kinevezett tanára a pesti egyetemnél.

Végül ciklikiró az új szerkesztőt a közönség buzgó pártolásába ajánlja.

Batonyáról írják az „O.“-nak: Alföld téres rónán igen nevezetes s hozzánk közel fekvő népes községeket tudunk, a hol a növelés, vagy, szokott kifejezéssel, népnevelés, igen szép fokon áll, és azért ott ritkán akadunk oly emberekre, kik írni, olvasni ne tudjanak, míg ez nálunk megfordítva áll. Sok községben látjuk, hogy a földmivelő még az ugynevezett diák iskolába is adja fiát, s 3—4 osztályban taníttatja, nálunk a tehetősebb honoratiorok közt is akad, ki vonakodik ilyentől, az elemi iskoláztatást pedig a köznépnél nagy részben a kényszer eszközli, csekély eredménnyel. A legtöbb községben a nép rendesen belátja, hogy tanult ember nélkül egy kertészközséget sem lehet vezetni; itt erről másképp elmélkednek. Hasonló községeken ismeretterjesztő népkörök alakulnak, vagy az iparosok és földmivelők értelmesbjei a művelődést terjesztő olvasó egyletekbe olvadnak be; nálunk ilyet a ritkaságok közé kell sorozni. Másutt a nép kiegyezkedett volt földesurával a jogokra nézve; itt földesuri jog el nem ismeretik. Sok helyen a tagosítás maga a nép által kívántatott, vagy legalább a kimondott commassatio jónak ismertetett; itt az ellenezetlik. És mindezek s a nép életébe vágó számtalan, itt elő nem hordható valóságok mi egyebet tanusítanak, ha nem azt, hogy a növelés nálunk igen alant fokon áll, s előidéz oly természetellenes állapotot, mely a népet magát sújtja. Avagy nem egyik tüneménye-e ez annak, hogy a nép a legkedvezőbb alkalmat sem tudván felhasználni, milyen a legelőbbszámítás alkalmát, úgy szólva áldozat nélkül, egészen ingyen sem kíván a növelés szomorú sorsán javítani?

Messzire vinne még bővebben indokolni azt, hogy az ily természetellenes állapot minő átok egy 9—10 ezer lélekből álló község életén; azért még a külső illetőleg röviden és csak annyit kívánok megjegyezni, hogy ezen három felekezeti községnek az illető lelkesek erőfeszítései dacára sem elegendő számmal, de sem célzszerűen berendezett iskolái nincsenek, a tanítók lakásai pedig nagyobbba olyanok, melyek a tanító igyekezetét már magokban zsibbasztják. Ha ehez hozzávesszük még a ritkán idején kapható csekély fizetést, mely a tanítóban a kedvet előli, a tanítvány pedig ez elkedvetlenedést folytán hátravetetik, az itteni nevelés ügyéről nem legvidékebb képet alkotunk magunknak.

A midőn tehát egyesek — mert hisz ilyenek itt is akadnak — egyes tényezők által a szebb s jobb jövőn fáradoznak, törekvéseik folytán meggyőződnek, hogy ezen törekvések kevésbé célra vezetők azért, mert befogadásukra nincs alap, nincs termő föld.

Assuk fel e paragon hagyott mezőt, karoljuk fel a népnevelést, működünk összhangzatosan, fejtsük ki e téren egész erőnket, kevésbé számsítunk a patronatus vontató akaratára, és elérjük a célt, mert nyerünk alapot, mely a fejlesztketés áldott földjévé alakulván, a minden év elején támadó reményeink a hátrahagyott év fáradaimai után valóban teljesülni fognak.

A dobrudzsai tatárokról.

Küstendse, deczemberben 1862.

T. szerkesztő ur! Sokat irnak önök bizonyos beteg emberről, kinek pedig ütérét nem igen tapintották. Mi, kik őt testileg tapogatjuk, jobban ismerjük életmozzanatait. E beteg emberről ne higgyék önök, hogy apathiában szenved; sőt hitelesen állíthatjuk, hogy nagyon törekszik élni és egészséges lenni. A legközelebb Európa szemelattára tett diadalmas birkózásai közben nem mulasztotta el terület-biztosítás által is gyarapodni. Így történt, hogy ama Duna-fekete-tengerközi földet, melyet mig lakatlan volt, nem mondható bizton sajátjának, most óriási költséggel megnepesítette. Ugy hiszem, hogy készpénzen megvéve, nem került volna annyiba a föld, mint mennyiére került már eddig is, a bele telepített nép. Mindenki tudja, hogy itt Törökországról és a Dobrudzsába jött tatárságról van szó.

Hiteles tudomásom van, hogy a török kormány a lefolyt hét év alatt 30 millió török lírát költött a tatárookra; mi pénzünk szerint mond: 300 millió forintot. Ugyanis, nemcsak szállította őket, földet adott nekik, falvakat építtetett számukra, igavonó marhákkal ellátta, katonáskodástól 15 esztendőre biztosította, adómentesítette; még orvosokkal és gyógyszerekkel is ingyen látja őket; csupán csak a darab kenyeret nem dugdossa szájukba. (Pedig erre nagy szükségük volna, mert az ingyenkapott házakból, tynyaságuk miatt, éhség által halnak ki.)

Ki ez intézkedés fölött elmélkedik, ez eljárás

*) Az országos Magyar Gazdasági Egyesület igazg. választmányához intézett előterjesztés.

mindenesetre gazdaságtalannak tartaná. Holott bővebb megfontolás után a dolog érdeme másképen tűnik föl. Mert lássuk: az európai muzulmán nép kevés száma nemzésen kívül naponként kétféleképen nyer gyarapodást, u. m. muzulmánok (jobban: mahomedánok) bevándorlása és idegen nemzetiségek áttérése által. Megjegyzendő, hogy ez utóbbi mód által az illető egyéniségek nemcsak vallást, hanem nemzetiséget is váltanak; mi által a mohamedan vallás és nemzetiség fejezetesen gyarapszik; még pedig nemcsak a kormánynak e tárgybéli kedvezményes intézkedése által; hanem az egyes mahomedánok térítési buzgalma is. Mert tudni kell, hogy a g i a u r o k megtérítésére minden török épen oly buzgó, mint akármely pápista szerzetes. Számos példa van rá, hogy örökös nélküli törökök, keresztyént fogadnak örökösül a mahomedan vallásra térés föltételével. Keresztyén nő pedig török nők társaságában forogván, soha sem kerül ki a vallási ostromot. Közönséges nőknél meg ama babonás hiedelem is van; hogy török nők bizonyos könyök-mosás által képesek a keresztyén nőket annyira elkábitani, hogy önként áttérnek vallásukra. stb.

Már e fajlagos gyarapodást a Dobrudzsára alkalmazván; ily politikai hódítás után a török kormány előnyben látszik lenni; mert egész tartományban a keresztyének száma a mahomedánok arányában valóban kevés. És így az előbbi res nullius tényleg Törökországgá vált. Így hát a nevezetes áldozatok nem menek volna dugába.

Am itt megint ama kérdés merül föl: tartós és tartható-e e nyeresemény? Határozottan nem-mel válaszolok. Mert számba sem véve a politikai eseményeket; csupán a nép állapotából vonva következtetést, állíthatom, hogy e nép itt, nem életre való. Faji tunyasága következtében élelemhiányban szenved; nagy benne a halandóság; és így több a fogyatkozás, mint a gyarap. Idővel egész faj el fog innét tűnni.

Dr. Oroszhegyi Jósá.

I.

A magyar tudományos akadémia új jutalomtétellei.

A Nyelv- és széptudományi osztályból.

1.

A mindennapi tapasztalás bizonyítván, hogy mióta a nyelv jogosultsága kérdésbe többé nem vethetetik, és irodalmunk, főleg pedig a az időszaki, sőt a napi sajtó is folytonos gyarapodást veszzen, nyelvünk szükség nélkül más nyelvek phrasisai után képzett számtalan — a törzsökös magyar szólásmódoknál sem szebb, sem hatályosb, sem világosb, sem szabatosb, — új szólásokkal árasztatik el, mi által a nyelv saját eredeti színezetéből kivétetik a nélkül, hogy egyéb tekintetben nyerne. Fejtsenek ki tehát azon elvek, melyek új szólásmódok alkotásánál szem előtt tartandók; s mutattassék ki számos példákban, mily káros befolyással volt és van, ez elvek mellőzése miatt, nyelvbéli előadásunkra az idegen nyelvek hanyag vagy szolgai utánzása a nyelvújítás diadala óta. (Jutalma a Marczibányi alapítvány negyven darab arany. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő mű az Akadémia tulajdona.)

2.

A gróf Teleki József-féle drámai jutalomért 1863-ban vígjátékok pályáznak. A verses forma előnyül fog tekintetni a műnek, hason vagy közel hasonbecsű társak felett. (Jutalma száz darab arany. Határnap decz 31. — A jutalom martius 19. 1864. adatik ki. A jutalmatnyerő mű a nemzeti színház sajtójává leszen.)

3.

Harmadszor.

Kivántatik a római irodalom történetének kézikönyve, a mivelt osztályok számára. Kiterjedése mintegy 15 középnyelczadrész iv. (Jutalma a Hölgyek alapítványából háromszáz forint. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő munka az Akadémia tulajdona.)

4.

Másodszor.

Kivántatik a Festészet egyetemes története, kórok, népek, irányok és iskolák szerint, a nevezetesebb művészek és művek ismertetésével, s az utóbbiak hol-létére és másolataira utalással; legalább 15 iven. (Jutalma háromszáz forint a Hölgyek alapítványából. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő munka az Akadémia tulajdona.)

A Bölcsészeti osztályból.

Másodszor.

Kivántatik a Bölcsészeti Erkölcstan kézikönyve, legalább 15 iven. (Jutalma háromszáz forint a Hölgyek alapítványából. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő mű az Akadémia tulajdona.)

A Történet tudományi osztályból.

Másodszor.

Kivántatik a Görög Államrégiségek kézikönyve, t. i. az összes görög föld és népek bevezető ismertetése után az ezeket összekötött intézvények és vallásügy, ugy az egyes törzsök és államok közéletének, vagyis alkotmányaik, közigazgatásuk, törvénykezések és hadügyök rom, ismertetése, legalább 15 iven. (Jutalma háromszáz forint a Hölgyek alapítványából. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő munka az Akadémia tulajdona.)

A Természet tudományi osztályból.

1.

Harmadszor.

Kivántatik a Fűvészet alapvonalait tartalmazó kézikönyv a mivelt osztályok szükségéhez alkalmazva. — Kiterjedése 10—15 középnyelczadrész iv. (Jutalma a Hölgyek alapítványából háromszáz forint. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő mű az Akadémia tulajdona.)

2.

Másodszor.

Kivántatik a közönséges életre alkalmazott Vegytan kézikönyve, különös tekintettel a földészetre, legalább 15 iven. (Jutalma a Hölgyek alapítványából háromszáz forint. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő mű az Akadémia tulajdona.)

3.

Másodszor.

Kivántatik a Növényzeti földrajz kézikönyve legalább 15 iven. (Jutalma háromszáz forint a Hölgyek alapítványából. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő mű az Akadémia tulajdona.)

4.

Másodszor.

Kivántatik a Földtan alapvonalait tartalmazó kézikönyv, legalább 15 iven. (Jutalma háromszáz forint a Hölgyek alapítványából. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő mű az Akadémia tulajdona.)

5.

Másodszor.

Kivántatik az Állati Élettan (physiologia) alapvonalait tartalmazó kézikönyv, különös tekintettel az emberre, legalább 15 iven. (Jutalma háromszáz forint a Hölgyek alapítványából. Határnap martius 31. 1864. A jutalmat nyerő mű az Akadémia tulajdona.) (Folytatása következik.)

K ü l f ö l d.

Anglia. Mint Londonból jelentik, Palmerston lord s maga Victoria királynő a koburgi herceget mindenkép rá akarják birni a görög trón elfoglalására. Hogy annál jobban biztosítsák tanácsaik hatását, a herceget rávették, hogy látogatást tegyen a belgák királynál, kinek befolyásában méltán igen nagy bizalmat helyeznek. E távirati sürgöny szerint Ernő herceg sietett engedni ezen óhajtnak s már utban van Brüsszel felé.

Az angol lapok jelentik, hogy az alsóház elé, mindjárt az ülésszak első napjaiban, egyik alsóházi tag kezdeményezése folytán a halál-büntetés eltörlése iránti javaslat fog terjesztetni.

Orosz- és Lengyelország. A „Czas“-nak írják Varsóból jan. 15-ről. Ma éjjel ment véghez itt az ujonczozás oly módon, hogy azt a legnagyobb üldözésnek tartják, melyet Lengyelország valaha kiállott az orosz kormány részéről. Egész csendben éjjélkor a város minden utcáját katonaság állotta el, s az ujonczozás a kijelöltek házába törvén, ágyaikkal vitte börtönbe a fiatalokat. A hol a jelöltet nem találták, fű testvérét, apját vitték el, ha meghaladta is a katonakötelezettségi kort. 36—40 éves embereket is besoroznak. A hol fiatal találtak az utcán, elfogták és besorozták.

Dunafejedelemségek. (A szerb határszálen felállítandó osztrák figyelő seregére vonatkozólag) a „Presse“ jól értesült forrás után írja, hogy az merőben alaptalan hír, mely hihetőleg azon Marseillen át elterjesztett távirtnak köszöni eredetét, miszerint Bessarabiában orosz csapatok vonatnak össze. Ezen tudósítást már meghazudtolták a párisi lapok, s orosz körökben határozottan állítják, hogy Oroszországnak eszeágában sincs ilyen démonstratio.

Ugyane tárgyra vonatkozólag a „Gen. Corr.“ írja, hogy a bécsi börzén csapatmozgalmakról elterjedt hírek kissé rossz vért csináltak. Az idézett lap azon tényre támaszkodó magántudósításoknak tulajdonítja e hirt, miszerint Dervish pasa Albania északi részében Abdi pasa pedig Bosznia déli részében jelentékeny haderővel van elhelyezkedve, s a szerb határnál is kétségkívül jelentékeny haderőt vonat össze a poria.

Az orosz-lengyelországi csapatmozgalmakról szóló hírek egyszerűen azon tényre vonatkozhatnak, hogy az orosz kormány az ujonczozás végrehajthatasá tekintetéből az ország sik részén mozgó hadoszlopot alakított. De ausztr. cs. kir. csapatok mozdulatairól teljességgel nincs tudomásunk.

A Dunafejedelemségekből ugyane lapnak írják, hogy az első orosz fegyverküldemény utoljára jan. 4-kén érkezett Grujára, s 40,000 puskából és 20000 kardból állott. Mihály hg Kuzának 20 ágyut ajándékozott haladatosságból, ki még 24 vontesővű ágyut s 8000 karabélyt vár Belgiumból.

Görögország. A jóniai lapok határozottan elmentmondanak azon közlésnek, hogy a jóniaiak nem akarnák az egyesülést Görögországgal. A zantei demonstratiók ama közléssel jelentékenyen ellenkezőt bizonyítanak. Hogy nagyszerű tüntetések nem történtek, ennek oka az Angolország nézetébeni bizalmatlanságban gyökerezik.

Utolsó posta.

Bécs, jan. 21. A mai „Gen. Correspondenz“ írja, miszerint a sajtó-törvény kihirdetése még e hét folytán várható.

Berlin, jan. 21. A fölrati terv előreláthatólag holnap fog a követek-házában előterjesztetni. Az eziranti egyetértés a lengyelek és katolikusok közt nem sikerült.

Brüsszel, jan. 21. A mai „Independance“ egy londoni távirata írja, miszerint hivatalos helyen biznak, hogy a koburgi herceg elfogadandja a görög koronát.

Rósz. Pétervár, jan. 20. Az adóreformbizottmány a finomított cukorra is a beviteli vám leszállítását határozta el négy éven keresztül, évenként fél rubellel, míg az adó a száraz és

vizi bevitelnél egyenlőn három rubelt teend egy pud után.

London, jan. 20. Az új-yorki posta e hó 8-áról hamisan állítá, hogy a francia követ Washingtonban letétetett s az új-orleansi consul által helyettesített. Inkább arról van szó, hogy a washingtoni francia követ az új-orleansi francia consult letette.

Berlin, jan. 20. A „N. D. Z.“ írja: Legbiztosabb forrásból állítják, hogy minden kilátás az Ausztriávali vámegyesítésre a porosz miniszterelnöktől a leghatározottabban visszautasított. A porosz miniszterelnök ellenkezőleg kinyilatkoztatta, hogy ő már azért is föl akar mondani a vámegyletnek, hogy mellőzze azon zilált kötelezettséget, mely az 1853 febr. 19. és april 4. szerződések által a vámegylet részéről Ausztria irányában elvállaltatott. Nem lehetetlen, hogy az Ausztriávali vámegyesítés ezen határozott visszautasítása volt főindoka annak, hogy a két miniszter szándékolt találkozására meg nem történt.

Turin, jan. 20. Annak megengedése, hogy olasz iparpapírok a párisi börzén szinte jegyzetessenek, nem képezte alkatrészét a francia-olasz kereskedelmi szerződésnek. E követelés-sel a mostani olaszminiszterium fölhagyott; — másrésről a francia kabinet is engedett az el-bai bányakérdésben, mely egyedüli oka volt annak, hogy az egész kereskedelmi szerződés majdnem meghiusult. — Több ezred lovasság küldetett Capitonatába a brigantaggio elnyomása végett.

Vegyes tudósítások.

* Kletzer Feri ma utazik el városunkból Nagyvárad s onnan Pest felé. A fölmerült kellemetlenség miatt is teljes meglepéssel távozik el Aradról, mert jutott neki alkalom tapasztalhatni, hogy a szívélyesség, barátság, valamint a művészet szeretete városunkban otthonos. Az utolsó napokban vetélkedve ohajták többen az ünnepeit művészt saját köreikben megvigasztalni; ő természetesen csak kevés meghívásnak felelhetett meg az idő rövidsége miatt. Többen arra is kérték, hogy rendezzen még egy hangversenyt, de ideje ezt sem enged meg. — Vigye részünkről is a legszívélyesebb üdvözlöt választott ideiglenes új hazájába s kísérje őt mindenütt a dicsőség és szerencse, miután a neki jutott dicsőség sugarai azon hazára is vissza lövellnek, melynek fiaul a távol külföldön is önértettel nevezi magát.

* Beküldettek szerkesztőségünkhöz: 1. „Herostriadák“ felelet Arisztidesznek, az „Önbírálatra“ és „Polgárosodásra.“ Irta Kempelen Győző. Ára 80 kr. Erdekes válasz Arisztidesznek fönnidézett munkáiban sokszor megfontolatlanul szórt vádjaira. — 2. „Erdőszeti lapok“, szerkeszti és kiadja Vagner Károly, főmunkatárs Divald Adolf. Második évfolyam, I. füzet. Selmező. 1863. Ez egyike szükséges és korszerű szakközönyeinknek, mely havonként egyszer, minden hó első napjaiban jelen meg Selmezőn s egész évre 5 fton rendelhető meg. Epen most kezdjük Lónyainak szakavatott előterjesztését a „magyarországi erdők fenntartásáról“ közölni, ebből is kiderül, mily elhanyagolt, de egyszerű-mind mily fontos nálunk az erdőszet. Ez maga elég ajánlat a fönnemlített igen ügyesen szerkesztett erdőszeti közönyre. — 3. „Csatározás a daco-román törekvések ellen“ (vonatkozva Gharianu Papiu „Erdély függetlensége“ című röpiratára.) Irta Dózsa Dániel; ára 40 kr. Olvasóink emlékeznek Papiu Florianu röpiratára, melynek egyes adatait annak idejében mi is közöltük. A legnagyobb eszme lenne, hogy Erdélytől, Bukovinától s Magyarországnak a Tiszáig terülő részéből álló Románia alakíttassék, mert a röpirat szavai szerint „e terület román s nem magyar; a történelmi jog szerint a Gladu és Menumarot unokáit illeti az,“ (persze Papiu történelmi fogalma szerint). Ilyen s hasonló dolgok ellen csatároz fönnemlített röpiratában jeles írónk s a „Kolozsvári közöny“ érdemes szerkesztője, Dózsa Dániel. Ajánljuk különösen vidékünk mind magyar, mind román közönségének figyelmébe.

* A magyar földhitelintézet f. hóban tartja választási közgyűlést. Az első igazgatóságra Kortzmic László, a másodikra főleg Frölich és Duschek urakat emlegetik. Csengeri ur újabbban is határozottan kinyilatkoztatta, hogy a neki szánt titkári állomást semmi esetben sem fogná elfogadni. A többi állomásokra 1000-nél több folyamrdó jelentkezett.

* Cséry Lajos hazánkfa — mint a „P. H.“ írja — ki maga is a keleti marhavész beoltásával saját állatain kísérleteket tett, folyó hó 19-én a Köztelken tartott gazdasági egyesület által a marhavész ügyében kiküldött szakosztályi bizottmány ülése alkalmával 10 db aranyat tűzött ki a nép nyelvén irt oly oktatásért, mely a népben a marhavész beoltása ellen uralgó kételeyeket eloszlatni s a beoltás mellett bizalmat gerjeszteni képes.

* Fehérmegye jan. 8-ki tisztiszékének ülésén egy királyi oklevél olvastatott fel, mely szerint a Marich és Szögyény nevek egyesítése megengedtetik. Marich István, Dávid egyetlen leányát Szögyény László volt alkanczellár ö nmlta vette nőül s ezután ő és ezen házasságból származott gyermekei az egyesített két nevet és két czimert fogják használni. Marich István D. hajdan Fehérmegye alispánja, később Torna, aztán Győr s végre Veszprém megyének volt főispánja.

* Adakozás. Gr. Pálffy Mór kir. helytartó ő execa — mint a „P. N.“ értesül — a magyar akadémia palotájára 200 fton adományozott.

(Uj vizgyógyintézet.) Az „Egri Posta“ szerint egy ottani lakos a közel Felső-Tárkány helységében vizgyógyintézetet akar föllátni. E hely vadregényes vidéke, friss levegője és sok jó hideg vize épen alkalmas olynemű intézet föllátnására.

* Közép-Szolnok megyéből az adóexekuciónak következő furcsa neméről tudósítanak. A napokban két sehonai szabadult ki a megyei börtönből, s minthogy téli idő lévén, erre felé a napszámnak sincs nagy kelete, tanakodnak, hol tegyenek szert egy kis pénzmagra újból, már mint szoktak a börtön ily nagy számú bennszülöttjei. Míg Vártelek helységhez értek, elhatározták egy kis rögtön adóexekució rendezését. Valamelyik falusi embert, mint régi ismerőst, rávesznek, hogy őket s az épen ott mulató adó-exekutorokkal vigye ki pinczéjébe, hová különben is a múlt évi bősüret következtében szilágysági emberek gyakran kijárnak. Könnyen reálított tehát a szomjas gazda, s mulatoztak, iddógáltak késő estig, míg nem a katonák teljesen lerészegülvén, a szőlő barázdában mélyen aludtak. A mi két szabad rabunk most könnyű szerrel lehúzáva a katonákról egyenruhájukat, katonának öltözött. Denique éjnek idején az egész falut felekezelték, még pedig minden pénzt, mi csak található volt, részint adóhátraleknek, részint pótdadónak, és végre hadiadónak declarálván, tovább állottak. A nép megnyugvással adta át ugyan csekély készletét, de majd mindenik megjegyezte: Domnu! hisz ezt eddig csak nappal szokták tenni! Azonban a gunyos merényletnek legvége, természetesen, kiindulási pontjához tér vissza. Az atyafiak újból a megyei börtönben ülnék.

Viszonzválasz Wallfisch Pál urnak.

Minthogy vitás kérdésekben a választ rendszerint viszonzválasznak kell követni; azért e lapok 17-ik számában megjelent választ viszonzválaszom nélkül hagyni,

részemről udvariatságnak vagy gyengéségnek tetszethetnek. Tehát válaszolok.

Halasztottam pedig e választ a mai napig, hogy önnek felzudult kedélye lecsillapulását bevárjam, hogy így higgadtan bírálhassa meg viszonzválaszomat.

Ön válasza három fő pontból áll. Az elsőben üzlete védelméről szól. A másodikban üzletét a közönség pártfogolására ajánlja. A harmadikban ismét személyeskedik ellenem, és pedig udvariatságnak mint először.

A mi a személyeskedést illeti, nincs egyéb mondani valóm, mint hogy ismétli figyelmebe ajánlom e lapok 16-ik számában megjelent ellennyilatkozatom második pontját, hol a személyeskedést elvileg jellemzem. De megjegyezhetem, hogy a közvélemény helyeselte ellennyilatkozatomat, és most önt keményebben ítélte meg mint először.

Üzlete védelméről pedig megjegyzem: hogy ön nyilvános beismeréséből kitűnik, miszerint ön nem közérdekű nézetből vitatta a közönség érdekét, hanem azt megtámadta csupán maga üzlete védelmére. Mármost ön higgadt megfontolásra hagyom annak megítélését: vajjon helyesen cselekedett-e akkor, midőn a közönség érdekét ön önző magán érdekének alá akarta kényszeríteni?

Üzlete pártfogolását illetőleg pedig nem akarok észrevételeket tenni, mert nézetem az, hogy a közönség iteletétől függ annak elhatározása, vajjon oly üzlet, melyben a közönség érdeke az önző magán érdeknek alárendeltetik megérdemli-e a közönség pártfogolását vagy sem.

Ezzel e vitát én is berekesztém. *)

Kopcsányi József.

Valamint első alkalommal kimondtuk, hogy sajnáljuk, miszerint egy korszerű kérdés vitatása meddő polemikára vezetett, most ezt ismételnünk kell, de ösztönösen örülünk, hogy a vita a felek nyilatkozata szerint befejeztetett.

Uj francia dráma Dumas Sándortól, e színpadon először.

Ujfalussyné Barabás Julia

jutalomjátéka.

Bérlet ARAD. szünet.

Szombat, január 24-kén.

Szabó József és Filippovics István igazgatásuk alatti opera-, dráma- és népszínmű-társulat által adatik:

MAISON-ROUGE

lovag,

vagy:

a girondinek végnapjai.

Uj dráma 5 szakban és 12 képben, kardalokkal, írta Dumas Sándor és Maquet A. Francziából fordította Havi Mihály.

Kezdeté 7 órakor.

Távirati tudósítás

a bécsi börzéről 1863 január 22-én.

5% Metalliques	75.50	Ezüst	114.50
Nemzeti kölcsön	82.55	Váltó Londonra	116.-
Bankrészevény	818	Arany	5.57
Hitelintézet	227.20		

Felelős szerkesztő: Környei János.

BÉCSI BÖRZE január. 20.				KÖZLEKEDEÉS.				GABONAÁRAK			
Államadósság.				Vasuti menetrend.				a pesti piacon január 20.			
5% osztrák érték	69 50	69 60		I. Aradról Pest és Bécs felé.				Alsó-austriai mé-			
5% Metalliques	75 90	76 —		Arad . . indulás 9 órakor 33 perc délelőtt				rő szerint			
4% "	58 50	59 —		Csaba . . " 11 " 59 " "				Súly			
5% nemzeti kölcsön	82 40	82 50		Mező-Túr " 2 " 20 " délután,				font			
Földterhermentesítés.				Szolnok " 4 " 18 " "				szerint			
Magyar				Czepléd érkezés 5 " 31 " "				ár o. é.			
Bánsági, horvát, szlav				Pest " 8 " 37 " este,				Baza, bánáti uj			
Erdélyi				Bécs " 6 " — " reggel.				" tiszavidéki			
Bankzáloglevél				II. Bécsből Pest és Arad felé.				" fehérvári			
6 évre				Bécs . . indulás 8 órakor — perc este,				" bacsikai			
Sorsjegyek.				Pest " 6 " 25 " reggel.				Kétszeres			
1839-kisorsjegyek				Czepléd " 9 " 37 " "				Rozs			
1854-ki				Szolnok " 10 " 59 " "				Árpa, sörfőzésre			
1860-ki				Mező-Túr " 12 " 34 " délután.				" etetésre			
Hitelintézet				Csaba " 3 " 3 " "				Zab			
Gőzhajózási				Arad érkezés 5 " 20 " "				Kukoricza			
Budai				Postai menetrend.				" " " " " "			
Eszterházy herceg				Pestről. Érkezik mindennap 1/6 órakor este				Köles			
Salm				N.-Szebenből				Pasuly			
Pálffy				Temesvárról				Repece, észli			
Clary				Battonyáról				" téli			
St. Genois gróf				Jászashelyről				Dunavizitálás Pesten jan 21. 4' 5" 0 alatt			
Windischgrätz hercz.				Indul: naponként Jászashelyre 7 órakor reggel.				" Pozsonynál jan. 20. 1' 4" 0 felett.			
Waldstein gróf				Battonyára				Maros " január 22. 0 alatt.			
Keglevich gróf				N.-Váradra Simándon át							
				2 1/2 " délelőtt.							
				9 " délután.							
				3 " reggel.							
				7 " este.							